

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) zneso vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

„Prosta ljubezen“.

Govoreči o volitvah za nemški državni zbor, povdarjali smo že, kako dobro je poznal Göthe naravo človeško, ko je dal famulu v „Favstu“ besede: „Duhov, ktere ste klicali, se zdaj več ne znebite“. Tam smo tudi že dokazali, da se predrznejo častitelji načela „napredek in omika“ misliti, da bodo mogli nikdar mirovajoči sili zapeljanega človeškega liberalizma staviti meje; verjamejo sami sebi, da imajo moč, ta liberalizem, ako bi hotel preskočiti meje tega, kar je dovoljeno, ustaviti z zapovedjo: „Do tu, naprej ne!“

Taki domišljevalci slepé sami sebe, ker pri svojem krivem računu pozabijo na to, da narava človeška nikdar ne miruje, marveč vedno le naprej sili. A dovoljenje prve proste misli je že kal drugih tirjatev in pravi državni politikovalec si mora staviti resno vprašanje: „Kje je meja dovoljenemu? kje meja napredku?“ Mi kar naravnost rečemo: Ta meja napredka je — ako ne pridemo ob vso omiko — v nazadku.

Voltêr in Rousseau sta bila prekošana po Jakobincih, demokrati konca 18. stoletja so bili prehiteni po socialistih in ti po internacionalcih. Ne Voltêr in Rousseau, marveč nasledki njunih škodljivih nauk so prva načela dandanašnjih socialistov; ti nauki niso pozabljeni, marveč pognali so že bilke in če bi to tako napredovalo, prašamo: Kam gremo? Kje je konec tega početja? Ali nam ni slednjič tje priti, kjer se dandanes tako slavljenu liberalizmu meje stavijo s krvijo in mečem? In če se bo množica ljudstva ogrela za

ta naprej sileči liberalizem, kaj pa potem? Bodo mar pomagale mitraljeze? Ne verjamemo.

Take in enake misli so nas sprehajale, ko smo zadnje dni brali, kako se je v nemškem parlamentu o civ. zak. postavi glasovalo.

Pri glasovanju se je pokazalo, da je med zastopniki naroda v tem državnem zboru stranka, ki se je izrekla zoper civilni zakon, toda ne zato, ker ta postava ne spozna več zakona za cerkveno naredbo, ampak ker se ona stranka izreče odločno zoper vsakaki zakon; po njeni volji naj se zakon čisto odpravi. Ta stranka pravi naravnost, da zakon ni zadosten napredek, ker noben zakon sploh, naj bo zakrament ali civilna zveza, nima nobenega drugega namena, kakor „da otrokom premožnih starišev pomaga k odgoji.“

Ti ljudje so vneti le za „prosto ljubezen.“ Splošno je to — pravijo — napačna misel in neopravičena navada, da dobivajo otroci primerek po očetu, ker veliko bolj prav bi bilo, ako se pišejo po materi. „Zakon — tako učé ti najnovejši naprednjaki — je omikanemu človeku sitna ograja, izvira iz predsodkov in krive vere, je oziroma na razmere med živalstvom (!) nenaraven; tudi iz njega izvira vsako trpljenje človeško, v naravi mu ni nikjer para!“

Najsitnejše je tej stranki rodovinstvo. „Nobene rodovine ni!“ kričé, „kajti nikjer drugod v življenji narave je ni.“ „Rodovina“ je tem ljudem ne le nevarna, marveč tudi le iznajdba zvitih trinogov, da so zamogli po nji ljudi tem lože podjarmiti. „Vsaka ženska naj bo vsakemu možkemu slobodna in vsak otrok je lastnina države. Dokler so zakoni sploh, bo vsak tako imenovani družinski oče v neprijet-

nem položaju, da bo prizadeval si premoženja pridobiti; proč toraj z zakonom, da se svoboda in napredek družbe človeške tem lože razvijeta.“

Ti so v kratkem posneti nauki najnovejšega napredka. Da bi stvar ne bila tako strašno resnobna, bi se nam kmalo smešna zdela. Žalibog, da ni smešna, ker je resnična. Le prežalostno nam kaže, kam bredemo, in da smo že tik one meje, kjer smo res že v nevarnosti, da pridemo ob vso omiko in pademo nazaj v isti stan, kakor je narava, kakor so živali.

Le pred neko stvarjo bi mi svarili. Ne motimo se z mislijo, da se je tih in enakih načel poprijelo le nekaj malo fantastov in da ta načela niso resnobna; nam se zdi, da je med meščani, Ljubljanec neizjemši, že danes mnogo takih, katerim je ta, kakor pravijo, „filozofično prava“ vera po volji in ki bi bili zadovoljni, čim prej tem ljubši znebiti se rodovine in otrok.

Avstrija naj le še par let tako „napreduje“, pa bomo kmalu tam, kjer so bili ljudje, predno so k pameti in omiki prišli.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz ljubljanske okolice, 8. aprila. (Izv. dop.) Dragi mi Slovenec! prinesel si v listu št. 40, kako se v naši ljubljanski okolici ravna z ubogim kmetom. — Tudi pri nas je taka napaka. Mogočni brič s svojim spremstvom je te dni zarubil živino nekemu kmetu, kateri je le nekaj malega davka na dolgu bil, in pri vsem tem, da je hotel precej briču v svoji hiši plačati, da bi mu živinčeta

Podlistek.

Naškoli.

Spisal Josip Dekléva.

(Dalje in konec.)

Vidiš, vse to obzidano posestvo in vsa dežela do Postojne spadala je do leta 1830 pod posvetno in cerkveno tržaško vlado; le od omenjenega leta imamo mi namestništvo in škofijo v Ljubljani; ravno ta grad stoji ob kranjsko-primorski meji. To štirivoglato zidanje imeli so nekdanji gospodje za shrambo raznih zelenjav in le po teh velikih vratih, ktera vežejo to shrambo z okroglo zidano, brezstrešno ječo, se je moglo v ta grad priti. Ta podrtina bila je cerkev sv. Antona Padovanskega, in tako k ječi prizidana, da so lahko jetniki iz ječe v njo k sv. maši hodili. Na to cerkev naslonjeno vidiš pravo poslopje, v katerem so se nekdanji gospodje radovali in gospodarili; in ta hiša tikoma poslopja služila jim je kot konjski hlev.

Mnogo sem govoriti slišal o ti ječi; kako so jetnike zapirali in ako je bil kateri prehudoben, kako so ga vsmrtili. Tudi o cerkvi se pripoveduje, da se je še pred malo leti v nji maševalo, in da so Vremci sem k sv. maši hodili. Na tem borjači, kjer stojimo, bil je prav širok, a ne globok in umetno zidan vodnjak, kterege obdelano kamenje se še zdaj vidi pri nekem premožnem vremskem kmetu. Za hišnim poslopjem bil je majhen vrtič, na katerem je bilo nasajene mnogo zelenjave, ki se je za kuhinjo potrebovala. Iz tega vrtiča, kakor zapaziš, so imeli grajski gospodje strašen pogled v visoka skalnata brega globoko bobneče Reke, ktera je sedanja meja Kranjski in Primorskemu; v Ilirski Bistrici izvira, ter se po dolgem teku četrt ure od tukaj v jamo sv. Kocijana zgubi in pri Divini kot reka Timav zopet na dan pride. Na veliki planjavi pred gradom je bil pa velik saden vrt, in sicer je rodil najzlahtnejše sadje, ktero je tudi marsikateri Vremec pokusil.“

Se vé, da sem prav radovedno in pazljivo poslušal, ter si vse dobro zapazil, kar mi je mož pripovedoval. Ali še bolj pazljivo sem kot

tretješolec na ljubljanski gimnazijski bukvarni prebiral III. del Valvazor-jevih knjig, kateri prav strašno popisuje skalovje visokih bregov Reke, ktero brezno imenuje, in hudo kraško burjo; med drugim pa tudi nektare nesreče, ki so se v Naškoli pripetile. On pravi: „Pred mnogo leti so imeli Naškol v lasti gg. Rauber-ji pl. Plankensteini, kateri so grad dobro popravili in prodali gg. pl. Rossetti-jem, in zdaj gospodari v njem g. Janez France pl. Rossetti, oženjen z rojeno grofinjo Petac. O voznjih potih k temu gradu mi ni še govoriti, ker le po prav nevarnih stezah, ktere so peljale preko strašnega brezna, po katerem se šumeča Reka vije, je moral s silo pešec in jezdec v grad dospeti. Tako se je prigodilo, da je l. 1669 Ljudevit Bottoni iz Tuklič v pozni noči prijezdil na rob tega brezna. Ko njegov konj pred seboj veliko nevarnost vidi, obstoji ter noče dalje iti. Gospod Bottoni pa vstrelil s samokresom in spodbode konja, da bi ga osrčil. Konj skoči na to v brezno, in božja previdnost je hotela, da je g. Bottoni brez kake rane obvisel med dvema skalama. Služabniki g. barona Rossetti-ja, ki so slišali prvič strel,

pri miru pustil, ter sramote ne delal. Toda za vse prošnje se naredi brič gluhega ter odpelje živinče v bližnjo vas pičle četrt ure oddaljeno, da mu je ubogi kmet za to pot 2 gl. plačati moral. Kmet ni imel le časti svoje živinče spremljevati, potem ga sam domu gnati, timveč je moral še po vrhu globo, katero mu je gospod brič naložil, plačati.

Takih izgledov imamo pri nas, žalibože, veliko. Kdo je tega kriv, ne vem. Kmet pa naj plača! Ali je pa to še sad stare šole, dokler so še mračnjaki krmilo v rokah imeli ter tako otroke begali?

Kako bode pa zdaj v novi eri s šolo? Vse dobro? Postave imamo že na papirji; kako se pa te spolnujejo?

Deželni zakonik od leta 1873 v II. oddelku „kako se obiskujejo javne ljudske šole“ določuje v §§ 18, 22, 24, 25, 35 in 29, kako morajo otroci šolo obiskovati, in kaj se ima s starši zgoditi, kateri svojih otrok redno ne pošiljajo v šolo. Učitelji so dobili po ukazu c. k. dež. šol. sveta od 14. dec. 1873 št. 1886 od c. okr. šol. sveta 30. jan. t. l. oster dopis in zapoved, da morajo zanikarne stariše vsaki mesec dvakrat in sicer 10. in 25. kraj. šol. svetu in c. k. okr. šolskemu svetu naznaniti. Ako bi to učitelj opustil ali zamudil, se mu preti, da se bode po III. odd. „postave za uravnavo pravnih razmer učiteljev“ z njim ravnalo. Kaj ta postava veléva, mi ni znano, toliko si pa le mislim, da v zlate bukve ne bode zapisan, ali da bi se mu kaka doklada določila ali še celo križec na prsa obesil. Ubogi učitelji, ki niso zdaj ne krop ne voda, katerim se zlati gradovi že čez leto in dan obetajo, pa v nekterih krajih še črne bajte nimajo, naj pa delajo, da si tako svoj po novi eri še le njim obetani kruhek prihranijo.

Kaj je nasledek teh „izpisov šolskih zamud“? Poslušajte! Dobili so zanikarneji neke listke od c. k. okr. šolskega sveta, da imajo v osmih dneh po 2 do 5 itd. gl. plačati. Kako se je to iztirjalo, ne vem; toliko mi je znano, da so med zanikarnimi taki, ki ves čas niso svojih otrok v šolo poslali in tako še druge sosedo pohujšali, kateri so jih redno pošiljali, češ, saj se še unim nič ne zgodi, zakaj bi pa jaz pošiljal otroke v šolo? — To je nasledek novega postopanja.

Kako je bilo pa včasih? Kar jaz vem, je g. učitelj zanikarneže g. župniku naznanil, po-

in zdaj še bolj krik, s katerim je nesrečni klical sv. Antona Padovanskega na pomoč, skočijo urno po baklje in luči ter gredo za glasom iskat onega, ki jih kliče. Ko pridejo že blizo nesrečnega kraja, zapazijo v globokem breznu na pomoč kriččega Bottoni-ja, in urno si prizadevajo toliko, da ga rešijo. O njegovem konji in samokresu pa še sledu ni bilo.“

Da posebnih voznjih pot ni bilo, si je lahko misliti, ker po Valvazor-jevem popisu je bil Naškol več trdnjava, nego navaden grad, v katero so o vojnih časih ljudje bežali s svojim živežem. Luknje okroglega stolpa, iz katerih so topovi moleli, in vsa lega tega grada, ter tudi veliko strelnega prahu, kterega so v Naškoli rabili, kaže, da je bil Naškol pravo branišče proti sovražniku.

„Bilo je 16. svečana 1687 — piše slavni Valvazor — ko je več voznikov peljalo 25 stotov strelnega prahu, in dva sodčka olja iz Trsta, čez Ljubljano, Razdrto in Divačo v Naškol. V pozni noči prišli so vozniki v Divačo, ter tukaj počili in živino klajili, da bi šli na vse jutro v Naškol. Bila je ura štiri na jutro, ravno prvo postno nedeljo, ko so se dalje na-

slednji je potem stariše k sebi poklical ter jih njih dolžnost opomnil, in tako so otroci zopet v redu v šolo hodili. Da je bilo svarjenje pri nekterih le „bob v steno“, se razume, saj smeti nikjer ne manjka; pa vendar, kar sem se sam prepričal, tudi na vsa usta smem reči: Šola je bila v stari eri bolj redno obiskovana, vsaj pri nas, ako drugej ne, kakor zdaj v novi.

To si pa vendar mislim, da kakor se morajo postave pri nižjih spolnovati, ravno tako naj bi se morale spolnovati tudi pri višjih, ter naj bi c. k. okrajni šolski svet ostro postopal proti takim zanikarnežem, gotovo bi se potem, ako tudi s silo, šolskemu obiskovanju veliko pripomoglo.

Iz Cerknice, 12. aprila. (Izv. dop.) Kako naši liberalci hrepené po škandalih, naj pojasnuje sledeča prigodbica! 6. t. m. je umrl tukajšni trgovec in posestnik g. Jurij Milavec. Precej se je raznesla po nasprotnem taboru novica, da tukajšni g. dekan niso hoteli dovoliti zvonjenja za ranjcim, dokler se ne plača zahtevani znesek. Begunjskemu liberalnemu g. podžupanu H., je bilo to voda na njegov mlin! „O, če je pa to res“, zakriči v svoji vnemi za dobro reč, „bom precej dal v „Slov. Narod“*). Da se g. podžupan ni šalil, ampak v resnici mislil zaušnico pripeljati klerikalcem, je pokazal s tem, da je poslal tukajšnega briča k dedičem ranjcega poprašat, ali so morali res naprej odrajtati denar za zvonjenje, ali ne. Pa — oj nesreča! G. H. se je, kakor je vradno popraševal, moral tudi vradno prepričati, da se je neizrečeno blamiral. Zvedeti je moral od najbolj kompetentne strani, da g. dekan ne vinarja niso poprej zahtevali za zvonjenje! In ako pa še to pristavimo, da gosp. dekan tudi takrat še niso vzeli denarja, ko so po pogrebu prišli dediči plačat, je vsakdo lahko prepričan, da ima duhovščina še zmerom toliko zaupanja do dotične družine, da se jej ni treba bati kake zgube! — Čudno je pa vsakako to, da pri družih škandalov išejo ravno tisti junaki, ki sami do grla tičijo v njih!

Iz kozijanskega okraja, 10. aprila. (Izv. dop.) „Hrib se omaja in hrast, zvestoba Slovenca ne gane“ — tako nekako je pel stari Koseski — in mož je pravo zadel; celo kozijanski hrib (recite Hriber) se je omajal in spodnesel; Slovenci pa smo še ostali.

*) To je tisti list, ki živi od škandalov.
Pis.

pravljali in eden voznikov prižge bakljo, češ, da bode pogledal, ali je strelni prah v dobrem stanu. Iskrice te baklje pade v strelni prah, ter vsih 25 stotov strelnega prahu in dva sodčka olja se zasmodi in vas Divača, ktera je bila večidel s slamo krita, bila je v istem hipu v ognji. Pogorelo je 24 hiš z drugim pohištvo vred, le cerkev in pet družih hiš je bilo silnemu požaru otetih. Mnogo domačih in tujih ljudi je ostalo na mestu mrtvih, mnogo jih je pa bilo močno opaljenih; še drugi so prišli v nevarnost, o katerih pa nihče ni vedel kaj povedati. Tudi več goved in drugih reči je bilo po požaru poškodovanih.

Ako dandanes popotnik v ta Naškol pride, našel ga bode v čisto drugem stanu. Prišel bode lahko po voznji poti iz Vrem čez Famlje, ali pa iz Gabrka čez Goriče v grad. Nekdaj sloveči grad je zdaj še dobro ohranjena razvalina in vse njegovo posestvo obdelano in z murvami zasajeno. Pri vsem tem pa bode še lahko na slavnega Valvazorja mislil in še dalje na rimljanske čase.

Morda se še spominjate, da si je tudi letos kozjanski zastop izvolil za načelnika gospoda Hriberja, in da bi ga še bolj priporočili visoki vladi, votiralo mu je 16 zastopnikov krasno, se ve da od prve besede do zadnje, pretirano in zlagano adreso — pa ves „pümfer“ je bil zastonj, g. Hriber ni bil potrjen za načelnika našega okrajnega zastopa.

Te dni je prišlo osodepolno pismo iz Brežic: načelnikov namestnik je potrjen, načelnik pa ne, pač pa mora vsa pisma v malo dneh izročiti svojemu namestniku. Zbog tega, se ve, da je grozna žalost v našem Izraelu.

Jaz pa si to-le mislim: da sedanja nam Slovincem toliko neprijazna vlada svojega c. k. uradnika ne more priporočiti v potrdilo — kako slabih konduit mora g. Hriber pri nji biti? Pa „de mortuis nil, nisi bene“, in Hriberjeva zvezda je, mislim, v našem okraju ugasnila.

Smemo li zdaj od naših okrajnih zastopnikov pričakovati, da si izvolijo za načelnika moža svojega stanu, moža, ki dela in trpi in ve gospodariti kakor vsi kmetje?

Kmečki zastopniki, zdaj se združite proti pooblaščenim gospodom in pri volitvi dajte svoj glas g. Karolu Šmid-u, pa ste jo najbolje zadeli!

Iz Gorice, piše „Glas“ od 10. aprila: Nj. prevzvišenost naš knezo-nadškof bili so zadržani vdeležiti se shoda avstrijskih škofov na Dunaji in pogovorov glede novih tako imenovanih konfesijonalnih postav. Akoravno smo bili prepričani, da naš veliki pastir vselej čujejo nad sebi izročeno čedo, jo varujejo sovražnikov in skrbijo za njo po očetovo, nas je tim bolj razveselilo pismo, katero so 31. marca odposlali kardinalu knezu nadškofu Ravšerju na Dunaj, ker v vjem je izraženo stališče, na katerem stoji njihova prevzvišenost, izraženo pa je tudi stališče, na katerem naj stoji duhovščina, na katerem naj stoji kotoliško ljudstvo goriške nadškofije. Avstrijski škofi so govorili, obsodili in zavrgli so katoliško cerkev in državo podkopavajoče postave. Po škofih je govorila katoliška Avstrija, katoliška cerkev v Avstriji in zdaj vemo, kje je resnica, kje neresnica. Dotično pismo se glasi:

Vaša eminenca!

Pred par dni prejel sem tiskano „objavo“ avstrijskih škofov zastran osnov cerkvenih postav. Bral sem izvrstno delo z veliko pozornostjo in izrekam, da se s podpisanimi p. n. kardinali, nadškofi in škofi popolnoma strinjam. Moram pa obžalovati, da sem opustil kterega svojih visokočastitih tovarišev prositi, naj mesto mene podpiše, kakor so drugi nenazoči storili. Vendar pa menim, da zaradi tega, ker ni mojega podpisa, ne bo nikakoršnega povoda neljubim opazkam, kar bi prav močno obžalovati moral.“

Razun ljubljanske so se tedaj že vse škofije odločno izrekle zoper nove verske postave. Pa vedno nas še navdaja upanje, da tudi naša škofija za drugimi ne bo ostala, zlasti ker je njena duhovščina z navdušenostjo svojega Višjega pastirja prosila, naj se v edinosti z drugimi škofi srčno in z vso resnobo potegne za pravice sv. katoliške cerkve.

Dunaj, 12. aprila. Gospôska zbornica je 10. t. m. začela obravnavati verske postave. Tudi vsi škofje, ki so udje gospôske zbornice, so bili nazoči, razun štirih. Zoper postave so govorili prvi dan grof Falkenhayn, kardinali Rauscher, Tarnoczy in Schwarzenberg in škofa Gasser in Wiery. Za postave so govorili Tschabuschnigg, Arneth in Neumann, pa so tehtne govore katoliške stranke spodbijali le

s puhlimi že zastarelimi frazami. Drugi dan, 11. t. m., so govorili zoper postave škof Stepišnek, knez Čartoriski in knez Windischgrätz, za nje pa Hye, Hartig in grof Anton Auersperg. Preden se je obravnava sklenila, govoril je zoper postave še grof Leo Thun v imenu katoliške stranke, za postavu pa v imenu liberalcev baron Lichtenfels. Thun je tako izvrstno zavračal ugovore liberalne stranke in tako jasno dokazoval slabe nasledke novih postav, da bi se one v pravem parlamentu morale zavreči. Baron Lichtenfels mu ni vedel nič tehtnega odgovoriti in je še med svojim govorom omedlel ter sta ga stenografični direktor Cohn in ministerski predsednik Auersperg nesla iz dvorane v drugo sobo, kjer je kmalo toliko okreval, da je sam domu šel. Razun grofa Auersperga so za postavu govorili sami profesorji in birokrati, katerim so liberalna ministerstva pripomogla v gospodsko zbornico; staro avstrijsko plemstvo je vse zoper te postavu. V pondeljek 13. t. m. bodo še govorili ministri in poročevalca večine in manjšine verskega odseka, potem pa se bode glasovalo, ali naj se zbornica spusti v posebno razpravo predložene postavu ali ne. Zbornica šteje 187 udov, pa po mnenju „Vaterland“ jih bode pri glasovanju komaj 100 nazočih. Nekateri liberalni časniki so vsled tega zaradi verskih postav v nekaki skrbi in „N. fr.“ je celo pisala, da se bode iz teh postav izcimil nov konkordat, pa ni dvoma, da bode zbornica postavu skoro nespremenjene sprejela po predlogu zbornice poslancev. — Poročilo delavskega odseka (Arbeiter-Ausschuss) zbornice poslancev priporoča ustanovitev samostojnih delavskih zbornic (Arbeiterkammern). Liberalno meščanstvo pa s tem ni nič kaj zadovoljno in upa, da kupci in fakrikantje, katerih je veliko v državnem zboru, bodo delali za zedinjenje kupčijskih in delavskih zbornic. Kupčijske zbornice pa, ktere so vprašali, ali naj se sprejmejo v te zbornice tudi zastopniki delavcev, so neki to odsvetovali. —

Gališka. Ruski časnik „Slovo“ pripoveduje, da je veliki škof Sembratovič trem korarjem poslancem zavoljo obnašanja o verskih predlogih vzel razložbe v škofijskih zadevah, drugim duhovnim poslancem pa dekanjsko čast. Dunajski časniki zelo kričijo zavoljo te kazni in veliko govoré o „svoboščini“ poslancev, pa menda ne vedó, da vsak mašnik svojemu škofu obljubi pokorščino, od ktere ne sme odstopiti, kjer gre za cerkvene zadeve.

Vnanje države.

Francoska, 12. aprila. Velikonočno nedeljo se je bilo več poslancev desnice pri vojvodu Broglieu sošlo k nekemu posvetovanju. Kaj se je sklepalo, se sicer ne ve, a gotovo je, da so se zgovarjali o monarhičnih zadevah. Desnica je hotela neki vedeti, kako se bode Broglieva stranka, t. j. desno središče v ti reči zadržalo. Vlada hoče ostati čisto nevtralna; sedanje stanje je nepopolno in ima veliko napak, pa ono je postavno in vlada ga mora zaradi tega varovati. — Levičarji hočejo neki vlado vprašati, zakaj je v Algirskem mestu proglasila obsedni stan. Pa oni so med sabo tako razkosani, da se jih nihče več dosti ne boji. Vsak le količkaj veljaven levičar ima lasten list, Gambeta n, pr. „Republique française“, Victor Hugo „Rappel“ in zdaj hoče še Ledru-Rollin za se ustanoviti nov list Ralliement, ki bode nasprotoval Gambettovi République. Vlada pa ima dokaj vdanih ji listov in za grofa Chamborda jih dela v Parizu njih

naj manj pet, namreč „Monde“ „Union“, „Univers“, „Gazette de France“ in Assemblée nationale. — Pod komunsko vlado je bilo iz državnih arhivov ukradenih mnogo važnih pisem in prodanih tujim državam. Vlada si prizadeva ta pisma zopet nazaj dobiti in je zlasti na Angleškem res že dobila precej takih pisem. — V stalni komisiji (Permanenzcommission) je 9. t. m. Broglie rekel, da se je v Algirskem mestu proglasil obsedni stan zaradi pretiranja ondotnih listov. Preden se je to zgodilo, se je reč naznanila ondotni zbornici, ki je temu pritrdila. —

Španjska, 12. aprila. Vojne pred Bilbaom mirujejo. Karliski imajo še v svoji oblasti vse višave okoli mesta in kolesa železničnih vozov, ktera njih žene po hribu spuščajo nad republikance, tim veliko več škode prizadevajo, kakor pa Kruppovi topovi Karlism. Karlistični general Ollo je umrl za ranami. Ravno ko je svojim vojakom razkazoval, kako stoji sovražnik, padla je sovražna bomba med nje, ki se je razpočila in generala ranila na plječih in na vratu. Prenesli so ga v neko hišo, kjer je nekaj ur potem v naročju svojega mladega kralja umrl. Za Karliste je to britka zguba, ker je bil Ollo v naj lepših letih in eden naj krepkejših generalov. Tudi republikanski general Primo di Rivera je hudo ranjen. Serrano se je neki podal v Madrid in neki časniki so poročali, da se stranke med sabo pogojate. Pa nek karlističen telegram iz Pariza poroča, da to ni res, in se je Serrano le zaradi tega podal v Madrid, ker se je tam začelo agitirati za Alfonza, Izabelinega sina.

Domače stvari.

(Gospoda profesorja A. Heinricha), ki ga nekateri Ljubljanci zavolj njegove zgodovinske znanosti do neba povzdigujejo, časnik za avstrijske gimnazije, ki ga vredvajo Seidl, Wahlen in Tomažek, o njegovem spisu: „K zgodovini kranjski, goriški in tržaški“ v lanskem ljubljanskem gimnazijalnem naznanilniku takole presojuje:

„Vrsto naznanil brez zveze, v katerih so njegove in tuje besede in druge opombe nemešane, imenuje pisavec odlomek kranjske, goriške in tržaške zgodovine, ki je še v rokopisu.“

„Odlomek se razdeluje v tri dele; prvi nima naslova, po zapopadku bi se mogel glasil: „Vselitev Slovenov“. Ta se stavi v leto 551, pa že dva veka poprej so prišli na Kranjsko njihovi predhodniki, kakor trdi, pa dokaza za to trditev ne nahajamo. Pravi, da je bila vselitev končana leta 568, kar bi bilo tudi še le spricati. Zeuss, ki so mu te zadeve narbolje znane, pravi, da je bila vselitev 610. leta dovršena in da se v tem letu nahaja prvo sporočilo o Slovenih v teh krajih. K letu 562 imenuje Prokopi stara imena *Kάριτοι* *τε* *και* *Νοβριχοί*; tedaj prebivajo Sloveni še ko Anti in Sklaveni ob Černem morji in Karpatih.“

„Tudi drugi oddelek: „Sloveni stiskani po Avarcih, Frankih in Longobardih“ ima prav zmešane opombe. Hunci in Avarci so pisavcu eno ljudstvo. V tacih okolišinah se ni čuditi, da marsikako drugo pravlico verjame in jo zopet pripoveduje, kakor, da Bavarci še celo deteta mečejo pred Hunce. V tretjem delu razlaga pisavec besedo „Karantanija“, ki mu je Goratanija, to je, gorata dežela. Zgorej pravi, da so se Sloveni vselili leta 551. Od kod ima pa že Tolemej ime *οἱ Κάριτοι* in kako da na drugem kraji pravi: *και τοῦ ἐντεῦθεν*

ἐπὶ τὴν Ἱθέρταν ὄρει, ὃ καλεῖται καρονάγκαρ. Imena so keltovskega vina. Karantanija sama se nar prvo izpeljuje od mesta Karantana. Kje so pa v tem celem poglavju Kočevarji ostali? Tudi o njih govori Zeuss. Ta odlomek je precej žalostno znamenje za obširnejše delo, kakor že te male vrstice kažejo.“

(Obrtniško društvo) za denarno pomoč je imelo 12. t. m. svoj osemnajsti letni zbor, kateri je bil tudi zadnji na podlagi dosedanjih pravil. Po novi družbeni postavi l. 1873 so se namreč stara pravila društvu v prid nekoliko spremenila, kar je g. dr. Costa zbranim družbenikom prav živo in razumljivo razjasnil in dokazal. — Po poročilu društvenega načelnika, g. Horaka, je društvo l. 1873 prometlo 308.245 gold.; rezervni fond ima 10.595 gold. 49 kr.; vložilo se je 29.554 gold. 63 kr., izplačalo pa 28.374 gold. 66 kr.; število družbenikov se je pomnožilo za 30 udov in dasi so bile razmere preteklega polomnega leta jako neugodne, je društvo vendar le razširilo svoje obrtnikom toliko koristno delovanje. Ko je g. načelnik z nekaterimi besedami spominjal se umrlega, nevtrudljivo delavnega odbornika g. Šventnarja, naznani g. dr. Vončina, da mu je došlo pismo iz Pečuha (Fünfkirchen), v katerem ga gg. častniki Franc-Karlovega polka prosijo, naj razglasi njihovo žalost o zgubi tega v vsakem oziru vrlega in mnogocenjenega obrtnika. „To svojo živo žalost, piše med drugim g. stotnik, bomo naj bolje skazali s tem, da bomo prvi prosti dan po veliki noči dali brati črno sv. mašo v takajšnji mestni farni cerkvi za moža, ki smo ga vseskozi toliko cenili, in ki zdaj v Gospodu počiva.“ Po predlogu g. dr. Coste je zbor odboru naložil, da pošlje zahvalno pismo gospodom oficirjem, ki takó častno in mило spominjaje se poštenega obrtnika so tudi sami sebi stavili kaj lep in časten spomin.

(Slovensko gledišče.) Zadnja predstava v nedeljo 12. t. m. je bila na korist gospoda kapelnika Schantelna in — reči smemo — na slavo slovenske Talije. Gospoda Schantelna sta čakala na njegovem mestu v orkestru dva venca in ko je nastopil, obsula ga je po vsih prostorih dobro polna hiša s trikratnim navdušenim ploskom. Overturo iz „Jamske Ivanke“ je vojaška banda lepo izvršila, še bolj pa se je odlikoval močni pevski zbor čitalniški z gospodom Chlumecky-jem v Zajčevi „Iztočni Zori“; tako močnega zbora pač ni slišati v našem gledišču. Gosp. Nollija kratek posnetek opere „Afrikanka“ s petjem je bil tako komičen, da občinstvo ni moglo priti iz smeha in veselosti; gosp. Nollin in gosp. Medén, ki je pel arijo iz „Čarobnega strelca“, sta bila živahno pohvaljena. Zopet nastopi moški zbor čitalniški in poje zbor jetnikov iz opere „Fidelio“ tako, da mu je zopet donela pohvala iz vseh prostorov. V komični igri „Strah v kuhinji“, poslovenjeni po J. Aléšovcu, je posebno gosp. Kajzelj se prikupil občinstvu; tudi gospa Odijeva in gospoda Nollin in Eržen so izvršili hvale vredno svoje naloge, Splošno mnenje je to, da je bila ta predstava najlepših ena, z občinstvom vred je bil tudi gospod Schantel, menimo, popolnoma zadovoljen z njo.

(Mestne volitve) v Ljubljani so se pričele včeraj 13. t. m. s tretjim razredom, kateri je imel voliti 2 odbornika. Prišlo je volilcev 113 in so izvolili g. Petra Lassnika s 112 in dr. Janeza Steinerja z 79 glasovi. Narodni volilci se niso vdeležili, zato tako malo glasov.

(Popravek.) V zadnjem listu v oddelku: Ogerska v drugi vrsti beri v Pešto ne Petrograd.

Razne novice.

— Iz Novega mesta, 11. aprila. Slavni odbor narodne čitalnice v Rojanu blagovolil nam je poslati 100 gold. kot dohodek „besede“, ktero je napravilo imenovano društvo v nedeljo 29. marca t. l. na korist našemu „narodnemu domu“. Slavna čitalnica rojanska je s tem stopila v kolo ustanovnikov novomeškega „narodnega doma“.

Podpisani odbor toraj v imenu čitalnice in „narodnega doma“ izreka najiskrenejšo zahvalo slavni čitalnici rojanski za znameniti dar 100 gold., kakor tudi vsem rodoljubom, ki so pri omenjeni „besedi“ dejansko ali inace sodelovali.

Druga naša narodna društva pa naj posnemajo izgled svoje sestre vrle čitalnice rojanske, ter naj na enaki način podpirajo nas, da brže dovršimo težki nalog zidanja „narodnega doma“.

Odbor narodne čitalnice kot stavbeni odbor „narodnega doma“.

— Iz Dolenjskega se nam poroča: Neka žena iz našega kraja je hotela svojemu na ljubljanskem gradu zaprtemu sinu za velikonočne praznike nekoliko postreči. Spekla mu je tedaj kolač, ter ga z meseno priklado vred nesla v Ljubljano, kjer se ji dovoli, da sme obiskati zaprtega sina in prinesene reči mu izročiti. Pa sin materi vse zopet dá nazaj ter ji reče: „Mati, nesite to, kar ste prinesli, zopet domu, ker povem vam, da se mi doma še nikdar tako dobro godilo ni, kakor tukaj“. Ni tedaj čuda, da se ljudje, katerih nič več ni sram, ječe in zapora več ne bojé, ker dobro vedo, da imajo po ječah veliko boljše življenje, kakor doma.

— Požar. V Loki pri Igu je v nedeljo 12. t. m. o poli ene po polnoči pogorelo 7 posestev z vsemi poslopji. Ljudje so se srečno oteli, zgorelo pa je 8 prešičev. Pravijo, da je bilo nalašč zažgano. Skoro vsa poslopja so bila zavarovana.

— Č. g. Matija Pazler, ki je komaj pred 3 tedni iz Mirne peči prišel za kaplana k Devici Mariji v Polje, je 12. t. m. zvečer o poli desetih umrl. Kakor smo že povedali, je veliko sredo tam za pljučnico umrl tudi g. fajmošter Pajk, kterege so na veliki petek popoldne pokopali. G. Pazler se je pri ti priliki prehladil in že drugi dan dobil pljučnico, ki ga je 10 dni za g. župnikom pobrala. Od novega leta sem je v naši škofiji umrlo že 10 duhovnov, ki so bili razun g. Zamide še vsi v službi. Za kranjsko duhovščino in za verno ljudstvo so to jako hudi udarci. Bog naj se usmili naše revne škofije, ktero je tako hudo obiskal!

— Mariborska čitalnica je — po poročilu „Sl. Gosp.“ in zadnjih „Novic“ — tudi opešala in sicer zavoljo tega, ker je prišla mladim v roke. „Narod“ se zaradi tega huduje nad omenjenima listoma, češ, da vse podtikata dr. Vošnjaku, kar se slabega primeri na Slovenskem. „Narod“, povej nam, ali nimamo prav, če očitamo to Vošnjakovcem? Ali naše očitaje ni opravičeno?

Za pogorelee v Šmarčini:

Fužinska fara po fajmoštru Andreju Volcu 15 gl. 30 kr.; več dobrotnikov 5 gl.; K. Klun 2 gl. G. Fr. Rus 5 gl.

Listnica opravištva.

Tiste p. n. gg. naročnike, kateri ne mislijo „Slovenca“ več naročiti, prosimo, da nam blagovolijo to številko nazaj poslati.

Za vnanje naročnike opomnimo, da naročnina za četrt leta znaša 2 gl. 50 kr.; prosimo toraj gg. naročnike, da nam o priliki doplačajo, kar so znabiti premalo poslali; kteri pa so preveč poslali, naj si vrajtajo pri drugi pošiljavi.

Več naročnikom: Ni ravno take sile zaradi denarja, da naj bi si ne upali „Slovenca“ prejemat, kteri ne morejo naročnine naprej in o pravem času pošiljati. Da le vemo, da Vas je volja „Slovenca“ prejemat, naročnina nam bo tudi pozneje dobro došla.

Neznaneu naročniku za 2 iztisa „Slovenca“ v V. L.: Pošiljali smo obema, pa Gr—čev je prišel vselej nazaj s kako opazko; H—ov le od začetka, kar je bilo le zaradi neporazumljenja. Tudi zanaprej bomo dopolnili Vašo voljo.

G. župn. K—S.: Hvala lepa za poslano! Kar so iskali, so našli — blamažo sebi, nam pa dokaz neznanse svobode naše. Bodite potolaženi; so nasprotniki res „kunštni“, pa tudi mi nismo neumni, da bi sami sebi past nastavljali. O priliki znabiti kaj več.

Umrli so:

6. aprila. Ana Wolf, žena šolskega varha, 45 l., umirajoča prinesena v bolnišnico.

7. aprila. Martin Jeras, delavec, 69 l., umirajoč v bolnišnico prinesen. — Marija Koližek, posest. sirota, 5 l., za božjastjo. — Neža Ukmar, inšt. reva, 79 l., za mrtvoudom.

8. aprila. Luka Petrovič, berač, 80 l., za pljučnico. — Ana Lešnjak, delalka, 37 l., za mrtvoudom. — Reza Mohorič, pestrna, 60 l., za pljučnim oslabljenjem.

9. aprila. Anton Beck, godec, 39 l., — in Janez Pillaus, steklarski brusač, 19 l., oba za pljučno sušico. — Jože Ferme, otrok posestnice, 20 dni, za atrofijo. — Marija Predmašek, gostica, 70 l., za telesnim oslabljenjem.

Eksekutivne dražbe.

17. aprila. Miko Adlešič evo iz Tribuč (700 gl.) v Črnomlju. — 2. Jur. Težak-ovo iz Sp. Suhorja (1510 gl.) — 2. Mat. Malešič-ovo iz Radovice (2260 gl.), obe v Metliki. — 1. Anton Hoščak-ovo iz Prema v Bistrici. — 1. Ant. Gahor-ovo iz Zmerja (2750 gl.) v Bistrici. — Jern. Šaverl-ovo (945 gl.) iz Ptujega grna v Litiji. — 1. Ant. Petrič-ovo iz Zavrha (1700 gl.) v Ložu. — 1. Tom. Pavlin-ovo iz Krušč (1500 gl.) v Ložu. — 3. Jak. Zitinger-ovo iz Parij v Bistrici.

18. aprila. Fr. Mahorič evo (7565 gl.) v Senožečah. — 3. Neže Ženko-ve iz Št. Mihela (756 gl.) v Senožečah. — 3. Fr. Stojs-ovo iz Celin (927 gl.) v Krškem. — 3. Jan. Drgane evo (148 gl.) v Metliki. — 2. Fort. Žgur-ovo iz Poddrage (841 gl.) v Ipavi. — 2. Ant. Debeljak-ovo iz Zagorice (864 gl. 60 kr.) v Vel. Laščah. — 2. Mark. Popovič-ovo iz Zagorij (60 gl.) v Metliki. — 1. Mart. Žnidar-ovo iz nemškega Rovta (3282 gl.) v Radolici. — 1. Ant. Štritof-ovo iz Obložice (630 gl.) v Ložu.

Telegrafične denarne cene

13. aprila.

Papirna renta 69.30. — Srebrna renta 74.—. — 1860letno državno posojilo 103.50. — Bankine akcije 958 — Kreditne akcije 197.75. — London: 111.80. — Srebro 105.—. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.93 1/2.

Denarstvene cene.

11. aprila.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	69.30	69.40
5% renta v srebru	74.05	74.15
Srečke (lozi) 1854. l.	98.25	98.75
„ „ 1860. l. celi.	103.70	104.—
„ „ 1860. l., petinke	110.25	110.75
Premijski listi 1864. l.	138.25	138.75
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	74.—	74.50
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	76.—
Sedmogradske po 5%	72.50	73.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	955	957
Unionske banke	105.50	106.—
Kreditne akcije	195.—	195.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	855.—	860.—
Anglo-avstr. banke	124.50	115.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	160.—	161.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	—.—
„ „ 50 „ „	53.50	24.75
Budenske „ 40 gl. a. v.	24.25	32.75
Salmove „ 40 „ „	32.25	24.25
Palfi-jeve „ 40 „ „	23.75	30.—
Clary-jeve „ 40 „ „	28.—	24.50
St. Genois „ 40 „ „	23.50	21.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	20.—	24.50
Waldstein-ove „ 40 „ „	24.—	23.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.28	5.29
Napoleonsd'or	8.96	8.97
Srebro	105.35	105.50

Nova tovarna dratu in mašinskih žebjev (Drathstieften) na Gorenjskem v Kropi.

Podpisani priporočamo lastnega izdelka **strune, drat in mašinske žebje** (Drathstieften) od vsake baže debelosti in dolgosti po številkah, kakor le kdo potrebuje. Prodaja se na debelo, in tudi na drobno jih lahko vsaki posebej od nas s pismom prav po nizki fabriški ceni dobi.

(16—1. France Pirc & sinovi.

Največa zaloga

vseh obstoječih šivalnih mašin, kakoršnih do sedaj še ni bilo tu, namreč:

originalne **Hove,**
„ **Singer,**
„ **Grover in Baker**

z in brez dvojnega zapletka (Kettentstich) Wheeler in Wilson, domačega in ptujega dela,

od katerih so posebno znane **Baer in Rempl, Wilson, Bolman, Cilinder-Elastic, Germania, Lincoln, Littla-Wanzer, Expres-Wilcocks in Gibbs** itd.

Najboljša mašinska svila (žida) in preja vseh barv, šivanke, olje, aparati, železne in lesene tlačilnice za prepis (Copier-Pressen) itd. po najnižji ceni. Amerikanske mašine imajo izvirne certifikate, ker brez njih niso prave.

Podučevanje brezplačno in bistveno poročstvo.

Mašine se dobivajo tudi na obrokn plačila. — Zunaj sprejema naročila moj popotnik (Reisender) g. M. Grivic, kteri tudi potrebno podučuje.

(15—2)

V Ljubljani, judovske ulice št. 228.

Franjo Detter.